

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

15 Septembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 329

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdlısı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Eytül 1931

zeterek : « ihtiyarlık kendilerini muharebeden men' etmişsede onlar, âhenkli nağmelerile ormanları şenlendiren ağustos böcekleri gibi belîğ hatiplerdir » demiştir .

Eski yunanlılar bu böcekleri bülbül gibi kafeslere koyarak meskenlerinde bulundurlarmış . Meselâ âteş böceklerinin dişileri kanatdan mahrum oldukları gibi ağustos böcekleri Hanımlarında sadaları bulunmadığından , Rodoslu filosof (Xénarque) , bu hayvanların tâlilerine gıpta ederek (Ağustos böceği bahtıyandır, çünkü dişisi dilsizdir . » demiştir .

Eski Yunan paralarından ba'zıları üstünde bu böceğin resmi bulunurdu; hattâ Atinelilerce başlarında altundan yapılmış bir ağustos böceği bulundurmak necâbet eseri sayılırmış .

Şu hürmete rağmen eski yunanlılar bu böcekleri en lezzetli bir şey gibi yerlerdi .

Fransız şairi (La Fontaine) in meşhur masallarından (Ağustos böceği ve karınca) manzumesi pek mârufdur . Recâi zade merhum Ekrem Bey tarafından nazmen terceme edilmiş olan bu manzumenin ma'âli şöyledir : « Kışın aç kalan ağustos böceği, komşusu karıncadan ödünç yeyecek istemiş ; karınca vermeyerek bütün yazı nasıl geçirdiğini sormuş ; böcek : « Gice gündüz tegannî ile » cevabını verdiğiinden , karınca : « öyle ise şimdi de dans ediniz » demiş .

Natüralistlerden biri bu manzumeyi tenkid ederek , ağustos böceğinin çıkardığı seslere

(Tegannî) demek doğru olmadığı gibi bu hayvancığın müstakbel ihtiyaçlarını unutarak eğlence ile vakit geçirecek bir tenbel, bir kaygısız olmadığını söylüyor .

Ağustos böceğinin, meselâ, kuşlar gibi sesleri ağız veya boğazdaki mahsus bir cihaz ile değil, karnındaki mini mini bir davul veya dümbelekden çıkarmakda olduğuna nazaran bu böcek bir muğannî değil bir çalgıcıdır, En son tedkikatda bulunan bir natüralist ağustos böceğinin musıkı âletini şöyle târif ediyor :

Bu böceğin çalgı âleti muhaddeb ve lastikli iki ince deriden ibârettdir; dümbeleğin merkezinden bu iki deriye giden iki adaleyi kısaltıp uzatmak suretile tahrik ederek çalar ve hasıl ettiği sesler kapağı açılır kapanır bir delikten harice çıkar.

Ağustos böcekleri, sesleri taklid olunmak suretile istenilen yere getirilebilir. Hattâ ma'ruf natüralistlerden Boyer de (Foscolombe) un sadalarını taklid ettiği ağustos böcekleri bulundukları ağaçdan inerek mumâileyhin bastonunun ve daha garib olarak burnunun üstüne konmuşlardır. [1] Ebûbekir Hâzım

[1] Mf. Vekâleti nin kıymetli neşriyyatından [Bir Filozofun şi'irleri] adlı ve [J. M. Guyau] nin eseri olup Dr. Djedet'in Türkçeye çevirmiş olduğu kitabda [Ağustos böceğinin ölümü] 'unvanlı manzumeyi de okuyun .

[İctihad]

Gençlere Enerji dersleri :

« Kendinizden yukarıdakilere bakınız . Muvaffak olanların eserlerini tettebbu' ve hareketlerini taklid ediniz ! »

Genliğimde Târihe meraklı idim . Bana mazinin büyük adamlarına hürmet etmeyi (Galile) öğretmişti . Halin büyüklerini takdir etmeyide (Sitet) den öğrendim .

1890 da (Sitet) in neşr etmekde olduğu **Review of Reviews** isminde i mecmu'aya abone olmuşdum . Bu mecmu'a o zaman ahvali aleminden bahs eden tek büyük gazete idi .

Sitet mecmu'asında « Bu ayın büyük adamı » ser lavhası altında zamanımızın Tarihini yapardı . Sitet bu suretle halde dahi Tarih yazıla bileceğini ve zamanımız şahsiyyetlerinin Colombus dan büyük Karl dan ve yahud Anibal dan daha küçük olmadıklarını göstermişti .

(Sitet) in kendine mahsus muhtelif telekileri vardı . eyi, fena, hattâ ma'nasız . Bunlar

mahiyet i'tibarile ne olursa olsun , (Sitet) bu yazılarla Amerikada ilk def'a olarak binlerce insanı düşünmeye alırdırmiş bir mütefekkindir. binlerce insanı uyku hastalığından ayıltan ve binlerce insanı medeniyetin terakkisinde fe'al hizmetler ifasına tahrik eden odur. Bize dün - yada her lahzede bir çok fevkal'adelikler cereyan ettiğini de ilk önce gösteren yine odur . Ben Siteti her zeman pek büyük bir hazle okudum . ondan pek çok şey öğrendim .

Souraları, 1894 de, (Boston) da tanıdığım meşhur (Edward Everett Hale) sayesinde bu sahadaki bilgilerimi derinleştirdim . Edward o tarihte 70 yaşında idi. Yeni Dünyanın en büyük filosoflarından biridir.

(Dışarıya bakmalı : içeriye değil) (yuka - rıya bakmalı aşağıya değil) (ileriye bakmalı arkaya değil) . İşte bu büyük ilm adamının imanı . Her 'aklı başında olan insan ara sıra kendi kendine şöyle söylemelidir :

« Her halde bu dünyada benden daha akıllı, daha bilgili ve daha iyi insanlar vardır ».

Ma'amafih ben bu hakikati kendi kendine bile i'tiraf edecek pek az insanın mevcudiyetine kani'im . Fakat neden böyle olmalı? İnsanlar arasında onların şu ve bu husus hakkındaki bilgileri arasında tefavut yok mudur ? Bu gün dahi usta ve çirak sınıfları yok mu ? Ben bir gence golf oyununu öğretirsem , onun ustası olurum . Birisi bana satranc öğretirse ben m ustam olur .

Hiç kimse bir ilmin, bir fennin, bir ihtisasın en salahiyetdar adamı olamaz. Ba'zan en mükemmel idare adamı bile en basit işçilerinin birinin re'yyinden müstefid olur . Napoléonun çok def'a bilmek istediği bir şey'i sıra neferlerinden birinden öğrendiği Tarihi bir hakikattir. Muhitinizin yüksek şahsiyetleri, mevki' ve servet sahibi zevatına karşı duygularınız nasıldır ? Onları istihfaf mı , yoksa takdirmi

ediyosunuz? Onları tesadüfün lutfundan müstefidmi olmuş 'ad ediyorsunuz , yoksa onların o makamlara sırf sa'y, gayret ve tahammül sayesinde ermiş olduklarını takdir ediyorsunuz? Bu babdaki düşünce ve kana'at'arınız bile sizin muvaffakiyyetiniz üzerinde büyük te'sirleri haizdir . Bına kalırsa en doğru hareket onları taklide çalışmak , onl rın muvaffak ol - mak için tatbik ettikleri usulleri öğrenmeye gayret etmektir. Hayatda muvaffak olmuş olanlara ba'zıları ve çokları sade ta'n eder dururlar. Bu doğru değildir. Onlar gibi olmaya karar vermek her halde daha faydalıdır.

Bir küçük dükkancı iseniz, meşhur mağaza müessislerinden (Parker) (Herrod) veya (Zelfertika) nın hayatlarını ve çalışış usullerini te - tebbu' etmelisiniz.

Bir küçük lokantacı iseniz, size (Grineryon)u

yahud da (Maitre Cadero) yi [Londra nın en büyük iki lokantasıdır] kendi nize numune ittihaz etmenizi tavsiye ederim .

Eyi bir kriket oyuncusu olmak isteyen

İngilizlerin en meşhur oyuncusu (Hobb) ı seyr etmeli. Golf oyununun ta'biyesini öğrenmek isteyen (Vardeli) yi yahud (Ray) yi görmelidir. Meşhur (Emerson) ın fa'ikiyyet ismindeki kitabının 12 düsturundan biri « tecrübe edilmiş tavsiyeler , nasihatler » bahsıdır. (Emerson) bu bahsde şunu demek istiyor :

Hiç bir zaman bir insan yalnız kendi bilgisine güvenmemelidir. Eğer bir mes'eleyi sizden eyi bildiğine i'timad ettiğiniz biri -ni bulursanız ondan istifade ediniz . İlmin ibtidası « tedris, edilmek kabiliyyetine malikiyyettir » .

« Bildiklerim azdır, bilmediklerim çokdur » deyüb mütemadiyen çalışmak. Her kimki « ben filan şey'i A c'an Z e kadar bilirim » derse emin olunuzki o onu E ye kadar bile bilmez . Çünkü bilseydi mutevazi' olurdu.

Çekememezlik küçük insanların kârıdır .

İHLÂSIN MUKADDES MEYVESİ

Mihnetlerimin etmedim ısrarına hayret ,
Sarsılmayan ihlâsımın icabı 'ayandı ;
Pür zembere , pür reng , pür elhan o semanın
Çokdan kurudu gülleri , bülbülleri yandı .

10 Nisan 1931 A. D.

Ve bunlar sırf bu hallerinden dolayı küçük kalırlar. İlmin kıymetini takdirden 'aciz bir insan nasıl 'alim' ola bilir? İlmin ve seciyyenin te'sirini inkâr ve her şey'i tesadûf telakki eden bir insan nasıl muvaffak ola bilir? Muvaffakiyyetin ancak sa'y ü ikdam ve mükilâtı iktihâm ile tutulur bir devlet kuşu olduğuna inanub icabına tevessül edecek yerde onu sevkî tesadûf ve birazda hilâ ile elde edilir bir şey olarak görenlerin muvaffak olması mümkün değildir.

Hayir. Kendinden büyüklere, muvaffak olanlara hased etmek doğru değildir. Doğru olan şey onların usullerini taharri etmektir. Herkes kendi san'atı, mesleki ve ihtisas şu'besi dahilinde yükselmiş zevatın bir listesini tertib etmeli ve bunlara benzemeye çalışmalıdır. Bu tavsiyem herkesedir. Bu kısa cümlelerimden herkes kendi hissesini ala bilir.

Basî: bir içide, İngiltere Veli 'ahdi de...

Gassonî - Mübahat.

DÜNYANIN YENİ KHUDAVENDLERİ

Amerika hegemonyası

Geçen sayıdan maba'd

Ma'şeri terakkiler ferdi terakkilerden çıkar. «Socialisme» in hatası, «altruisme» in ve Devlet istibdadının kâfi fa'aliyyet 'amilleri olacaklarını zan etmektir. Sanayi'in «nationalisation»u [ya'ni sanayi'in Devlet elinde toplanılması] gayretleri red olunmalıdır.

Musavât principini bütün müşahedeler tekzib etmiştir. Terakki imkânı musavatsızlığa bağlıdır. Bir memleketin refah ve sa'adetine, bir kabiliyyetler isti'fası lâzımdır.

Terakki güzide insanlar sayesinde husule gelir. Halkın terakki üzerine hiç bir te'siri yoktur, o ancak hissiyyatin ilcalarına tabidir. «Démagogue» lar, [ya'ni avam fripler] ancak bu ilcaları istismar ederler. Onlar, şe'nî ihtiyaçların ifadesi bile olmayan enamî arzuları teşci' ederler.

Halkın ihtiyaçları ancak yapıcı şimeye malik zimamdarlar tarafından takdir oluna bilir. Socialistlerin ilga etmek istedikleri milkiyyet hakkı, ferdlerin fa'aliyyetinin en kuvvetli menba'larından biridir.

İnkışafı, ferdlerin iktidarlara haricine çıkan daruseana'alar ister istemez ma'şeri olur.

Darussana'aları te'sis etmeye muktazi sermayeyi temsil eden hisse senedleri bir çok

ellere dağılmıştır, zira ba'zı sanayi' müesseselerinin 200,000 hissedarı vardır.

Coopération, hiç bir zaman socialistliğe doğru bir hareket teşkil etmez.

Müdür bir güzideler hey'eti lâzımdır. Socialisme ve Radicalisme, «Etatisme» in şekillerinden başka bir şey değildir. Terakki Devlet den değil ferdin devamlı yükselmesinden gelecektir.

Yukarıdaki kısa hulâsa gösterir ki bu gün, dünyanın Tarih bahs ettiği bütün mes'eelerden daha giriftinin karşısında bulunmasının sebebi, psychologia sahasına dahil bir kaç müdir principin hükmu altında kalmasıdır. Kavmlerin 'azemet ve inhitatları bu müdir principlerin tatbiki neticesi olarak hasıl olur.

* *

Şahidi olduğumuz 'asrın Tarihine tahsis edilen kitablar şübhesiz bir çok herc ü merceler kayd edeceklerdir. Bu herc ü merclerin en karışığı, şübhesiz, artan terabutı akvam ve müte'ammim siyasi kuruntularla idare'i hükûmet etmek su'ubetinden hasıl olacaktır. Fikirlerin seri' tehavvulu ve mubadelesi ile Hükümet in eski şekilleri peyderpey ortadan kalkmaktadır. Enamî iradeler, her tarafda güzidelerin 'asırlardan beri cari nufusu yerine ka'im oldu. Fakat karni hazırların müşkilâtile, Démocrat şiar